

Növekedésre ítéelve

Konvergencia-program a pénzügyi stabilitás megőrzéséért

szöveg: Lentner Csaba egyetemi tanár

Európai polgárként hajlamosak vagyunk arra, hogy növekedési kilátásainkat csak saját földrészünkön belül latolgassuk. Európában pedig mélyül a válság, ami bennünket aligha fog felfelé húzni. A magyar gazdasági növekedés és az árfolyam-pozíció romlásának pillanatnyi oka a görög krízis fokozódása. A külső konszolidáció ellenére továbbra is erős a mediterrán országban a bank-betétállományok csökkenése. Ráadásul, Spanyolország miatt az európai adósságválság új fejezete kezdődhet. A spanyol csődvészélyről beszédes adat, hogy az eddigi elsőrendű befektetői „A” szintről két fokozattal „BBB plusz”-ra rontotta a Standard & Poor’s az ország hosszú futamidejű szuverén adósságának osztályozását. A spanyol bankrendszer feltőkésítésére 50 milliárd euróra van szükség, azonban belső forrásból szinte lehetetlen a tőkét előteremteni. A 4,4 százalékos hiánycélt sem tudják tartani, így az Európai Bizottság 5,5 százalékra enyhítette a deficit mértékét. Olaszország (a másik kritikus állam) és Spanyolország összesített adósságállománya 2500 milliárd euró. Az eszkalálódó válság következtében együttes finanszírozási igényük 2014 végéig meghaladja az 1000 milliárd eurót. Az euróövezet saját, 700 milliárd euróra növelt pénzügyi mentőeszköze (EFSF – European Financial Stability Facility) egy Olaszország vagy egy Spanyolország megmentésére talán elegendő. A kettőre együtt már nem. Tehát, bőven nincs annyi pénz a segélyalapokban, mint amennyi kellene, még annak ellenére sem, hogy a G 20-as csoport tagjai áprilisban 430 milliárd dollárt ajánlottak fel a segítségre az IMF-nek, megduplázva ezzel a vészhelyzetre szóló hitelnyújtási keretet. A francia elnökválasztással és az észak-rajna-vesztfáliai

tartományi voksolással Európa vezető országainak polgárai üzentek a válságot kezelő német–francia tandemnek: nincs több segítség Dél-Európa megmentésére. Ezzel a 2007 óta tartó válság és válságkezelés második szakasza is lezárult. Az első szakaszban, 2010-ig, a jobbára országokon belüli fiskális expanzió következtében az euróövezet adósságállománya 66,3 százalékról 85,3 százalékra nőtt. A második szakasz, a 2010-től végrehajtott nemzetközi pénzügyi mentőakciók tanulsága pedig: külső segítséggel sem képesek kikeveredni a válságból a mediterrán államok, sőt Európa fejlett magját is magukkal rántathatják.

De tágítsuk a horizontot egy másik, ugyancsak válsággal érintett térségre, az Egyesült Államokra. A 2008 őszi megroppanást követő negyedévtől a gazdasági szektor termelékenységnövekedése 5 százalék körüli. Átlagban, havi 180 milliárd dollárnyi az exportteljesítmény. Az Egyesült Államok 6,6 milliárd embert kíván ellátni exportált áruival és szolgáltatásával. 2007-ről 2011-re agrárexportja megduplázódott. 2005-ről 2011-re a Kínába irányuló kivitele ugyancsak. Jobbára az export bővülésének köszönhető a munkahelyek számának bővülése. A *Newsweek* 2012. május 7-i lapszámában közölt cikk szerint az amerikai magánszektor 2010 februárja óta 4,1 millió, azaz havonta 160 ezer új munkahelyet létesített. Ugyanakkor az állami szektorban közel egymillió státust leépítettek.

Egy sikertelen és egy sikeres válságkezelési modellt mutattam be. Tessék véleményet mondani! Melyik jobb? Az amerikai növekedési kilátások, a friss tényadatok kecsegtetőek. Európa azonban tartós válságba süllyed. De vele együtt mi nem süllyedhetünk el. Növekedést kell gene-

rálunk a pénzügyi egyensúlyt megtartva. Ez utóbbit szolgálja a Széll Kálmán Terv 2.0. Válság idején az állam pénzügyi biztonsága és finanszírozásának fenntartása kerül előtérbe. Ha bizonytalanná válik, meginog Magyarország pénzügyi státusa, esély sincs a fenntartható fejlődési pályára való visszatérésre. A polgári kormány hiperaktív gazdaságpolitikája lehetővé tette az államcsőd elkerülését. A piaci szereplők mozgásterének kijelölésével, a válságadók bevezetésével a kormány stabilizálta az államháztartást. Pozitívum az is, hogy a korábbi évek külső (fizetési mérleg) hiányai után az elmúlt évektől már többlet mutatkozik. A 2012-es költségvetésben előirányzott 2,5 százalékos deficitcél tarthatósága kulcskérdés. A magyar konvergencia-programtól eltérően az Európai Bizottság 2012. márciusi adata is csak fél százalékkal jósol kedvezőtlenebb értéket. De hol vagyunk még

Az alacsony költségvetési deficit az euró/forint árfolyamot is kedvező irányba tolhatja, amelynek következtében az államadósság mértéke és aránya tovább mérséklődhet, így a költségvetés finanszírozhatóságával kapcsolatos bizonytalansági tényezők tovább csökkennek.

így is a spanyol 5,5 százaléktól? Sőt, az új konvergencia-program intézkedései tovább erősíthetik az Európai Unióban azt a véleményt, hogy a magyar hiány tartósan csökkenő pályára állt. Az alacsony költségvetési deficit az euró/forint árfolyamot is kedvező irányba tolhatja, amelynek következtében az államadósság mértéke és aránya tovább mérséklődhet, így a költségvetés finanszírozhatóságával kapcsolatos bizonytalansági tényezők tovább csökkennek. Tény ugyanakkor, hogy a nem szokványos gazdaságpolitikai intézkedések növelték Magyarország kockázati felárait. De felteszem a kérdést: melyek a szokványos gazdaságpolitikai intézkedések? Görögorszáé, Spanyolországé vagy az Egyesült Államoké? Egyik sem! Egyik felvállalhatatlan, a másik mint a erőforrások, adottságok híján számunkra kivitelezhetetlen. És a piaci értéktétel sem objektív. Nekünk azt a

gazdaságpolitikát kell folytatni, amely számunkra a legkedvezőbb. Amihez az adottságaink, az erőforrásaink megvanak, és a termékeinkre a felvevőpiaci igények is megteremthetők. Számításokon alapul, hogy a konvergencia-program és a Széll Kálmán Terv 2.0 következetes végrehajtásával a kis és hatékony állam megteremtésével közel 2 százalékos GDP-arányos egyenlegjavulást tudunk elérni. Nyugati elemzőkkel ellentétben nem hinném ugyanakkor, hogy az adórendszer átalakítása, főleg a 16 százalékos személyi jövedelemadó bevezetése 2,7 százalékos egyenleghatás-romlást eredményezne. Mint ahogy a devizahitelek problémáinak csökkentésére hivatott árfolyamgát és végtörlesztés is negatív egyenleghatást generálna. A pénzügyi rendszer sérülékenysége ugyanis nemcsak államháztartási szinten veszély. A családok, a háztartások pénzügyi egyensúlyának tömeges

megbomlása is kormányozhatatlanságot, pénzügyi zúrt okozhat. Ezért kellett stabilizálni, sőt, egyidejűleg a munkahelyteremtő és szociális intézkedésekkel a családok fizetőképes keresletét növelni.

2012-től a Széll Kálmán Terv 2.0 mezsgyéjén araszolgatva további „finom beállításokra” van szükség. A pénzügyi tranzakciós illetékek, az E-útdíj kivételével, ágazati adók fenntartásával, illetve kiadási oldalon az önkormányzati rendszer megregulálásával és folyamatos ellenőrzés alatt tartásával, költségvetési szervek előirányzatainak csökkentésével 2012-ben 155 milliárd, 2013-ban pedig akár 665 milliárd forintos egyenlegjavulás érhető el. Ez úgy lehetséges, ha a költségvetési rendszerünk és a szociális modellünk közötti összhangot fokozni tudjuk. Vagyis a reformok csak társadalmi támogatottság mellett lehetnek sikeresek. Amennyiben előzetes érték- és érdekarmonizáció nem kíséri, az eddig megszokottól, az általánosan elfogadottól eltérő intézkedéseket, úgy megnövekedhet a kívánt eredmény megvalósulásának kockázata. De mindenekfelett áll, hogy a nyugdíjak, a bérek kifizetését, az állami közszolgáltatások működését garantálni kell. Meg kell győznünk külföldi partnereinket is, hiszen amit az európai kockázatközösség szempontjából teszünk, az együttműködés szándékával végezzük. A dél-európai térség problémáinak tovaterjedésével nem tehetjük ki újabb veszélynek a pénzügyi stabilitásunkat, főleg annak tudatában, hogy az Európai Unió és a Nemzetközi Valutalap forrásai már nem képesek elégséges mentőalapot biztosítani. A saját jogon vitt pénzügyi politikánkkal eddig javítani tudtuk a költségvetésünket. Ez az országgkockázatot mérsékelte. Ám 2012-ben 5400 milliárd forintnyi hiány és államadósság újrafinanszírozási igényünk van, amit szabad piacról akarunk rendezni. Ennek alapja a jövőben is a kiszámítható, stabil magyar pénzügyi politika. További biztosítéka pedig az IMF-megállapodás, egy 15 milliárd eurós elővigyázatossági hitel, amely az európai válság mélyülésének, a pénzpiacok zavarának nem várt esetére biztosítana áthidaló megoldást, hogy növekedésünk – minden eshetőségre számítva – stabil pénzügyi háttérrel vegye kezdetét. ■